

12.11.2024

KURUL KARARI

Başvuru Numarası : 2024/986
Toplantı Tarihi/Sayısı : 05.09.2024/233
Karar Numarası : 2024/939
Başvuran : Ü.Y.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : Rize İl Emniyet Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın annesinin cenazesine katılmasına izin verilmediği iddiasına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Kanser hastası olan annesinin 17/5/2024 tarihinde durumunun ağırlaşarak yoğun bakıma alındığını ve aynı gün saat 23.00'da vefat ettiğini,

b. 18/5/2024 tarihinde sabah saatlerinde annesinin cenazesine katılması için gerekli evrakların ailesi tarafından gönderildiğini, Kurumda görevli personelin kendisini çağırarak annesinin vefat ettiği haberini verdiğini ve evraklarını tamamlayarak savcılık izniyle cenazeye katılmasının sağlanacağını söylediğini, bunun üzerine ilgili personele cenazeye katılması için tüm masrafları karşılayacağını bildirdiğini,

c. Aynı gün saat 09.00-13.00 saatleri arasında cenazeye katılmak üzere işlemlerin tamamlanmasını beklediğini ancak Kurum personelinin Rize İl Emniyet Müdürlüğü'nün yazısı nedeniyle cenazeye katılamayacağını söylediğini, söz konusu yazıda cenazeye katılma talebinin reddedilmesine gerekçe olarak cenazenin defnedileceği yerin engebeli olması, aynı gün Rizespor maçının oynanacak olması ve Rize'de husumetlilerinin bulunması nedeniyle can güvenliğinin sağlanamayacağını gösterdiğini, annesinin cenazesine katılamaması nedeniyle Rize İl Emniyet Müdürlüğü tarafından mağdur edildiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Rize İl Emniyet Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın annesinin vefatı nedeniyle cenaze iznine gönderilmesini talep ettiği,

b. Asayiş Şube Müdürlüğü personeli tarafından cenaze işlemleri ile taziyenin yapılacağı yerlerle ilgili saha araştırmasının ve Polis Bilgi Sistemi (PolNet) kayıtlarında gerekli çalışmanın yapıldığı, asayiş ve güvenlik açısından yapılan değerlendirme neticesinde talebin uygun görülmediği belirtilmiştir.

4. Başvuran tarafından yasal süre içerisinde Kurumumuza yazılı görüş sunulmamıştır.

III. İLGİLİ MEVZUAT

5. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Özel hayatın gizliliği" başlıklı 20'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"Herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz."

6. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (1) bendinde; *"İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol (OPCAT) hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak."*, (i) bendinde; *"Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek"* Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. 24/11/2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in "Ön incelemenin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; a) Kurumun görev alanına girip girmediği, (...) yönlerinden incelenir."

8. Mezkûr Yönetmelik'in "Gerekçeli kabul edilmezlik kararı" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımını teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir. (2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de bu başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

10. Başvurunun esas incelemesi yapılmadan önce Kurumun, OPCAT hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması görevi açıklanmalı ve başvuru konusunun bu kapsamda kalıp kalmadığı

değerlendirilmelidir.

11. 6701 sayılı Kanun'un genel gerekçesinde ulusal önleme mekanizması görevinin kapsamı; özgürlüklerinden mahrum bırakılan kişilerin alıkonuldukları ceza ve tutukevleri, kamplar, bakım merkezleri gibi yerlerde işkence ve kötü muamele vakalarının yaşanmaması amacıyla bu yerlere yönelik izleme, inceleme, denetleme, değerlendirme ve raporlama faaliyeti şeklinde açıklanmıştır.

12. OPCAT'in 19'uncu maddesi uyarınca ulusal önleme mekanizmaları; özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî veya küçültücü muamele veya cezaya karşı korunması amacı ile bu kişilere yönelik tutumu düzenli olarak izlemek, sonucunda hazırlanacak raporlarda özgürlüklerinden yoksun bırakılmış kişilere yönelik muamele ve koşulların iyileştirilmesi ve işkence ve diğer zalimane, gayriinsanî ya da onur kırıcı muamele ya da cezanın önlenmesi için Birleşmiş Milletlerin ilgili normlarını dikkate alarak ilgililere tavsiyelerde bulunmakla yetkilendirilmiştir.

13. Ulusal önleme mekanizmaları işkence ve kötü muamelenin önlenmesine yönelik proaktif çalışmalar yürütmektedir. Ulusal önleme mekanizması kapsamında alıkonulma yerlerine yapılan ziyaretlerin ana amacı, özgürlüğünden mahrum bırakılanlara yönelik muamele ve alıkonulma koşullarının izlenmesini ve raporlanmasını gerektirmektedir.

14. Başvuran; annesinin cenazesine katılmasına izin verilmediğini iddia etmektedir.

15. Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin (AİHS) 8'inci maddesine göre; *“(1) Herkes özel ve aile hayatına, konutuna ve yazışmasına saygı gösterilmesi hakkına sahiptir. (2) Bu hakkın kullanılmasına bir kamu makamının müdahalesi, ancak müdahalenin yasayla öngörülmüş ve demokratik bir toplumda ulusal güvenlik, kamu güvenliği, ülkenin ekonomik refahı, düzenin korunması, suç işlenmesinin önlenmesi, sağlığın veya ahlakın veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması için gerekli bir tedbir olması durumunda söz konusu olabilir.”*

16. Anayasa Mahkemesine (AYM) göre, mahpuslara yakınlarının cenaze törenine katılmaları ve taziyeleri kabul etmeleri için izin verilmesi, Anayasa'nın 20'nci maddesinde düzenlenen özel hayata ve aile hayatına saygı hakkıyla ilişkilidir (AYM, *Beşir Doğan*, B. No:2013/2335, 15/12/2015, para.19; *Rasul Kocatürk*, B. No: 2016/8080, 26/12/2019, para. 31; *Ercüment Bengiler*, B. No: 2020/2379, 15/3/2023, para. 9).

17. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM) içtihatları incelendiğinde ise mahpusların yakınlarının cenaze törenlerine katılmaları için izin talep etmelerinin Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin özel ve aile hayatına saygı hakkı başlıklı 8'inci maddesiyle ilişkilendirildiği görülmektedir (AİHM, *Waclaw Ploski/Polonya*, B. No: 26761/95, 12/11/2002).

18. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu alanlar dışında genel insan hakları ihlali iddiaları kapsamında Kuruma başvuru inceleme yetkisi verilmemiştir. Dolayısıyla, başvurunun salt alıkonulma yerinden yapılmış olması ulusal önleme

mekanizması görevi kapsamında incelenmesi için yeterli bulunmamaktadır.

19. Yukarıda alıntı yapılan AİHM ve AYM kararları çerçevesinde, mahpusların yakınlarının cenazesine katılımlarına ilişkin hususun özel ve aile hayatına saygı hakkı kapsamında olduğu görülmektedir. Dolayısıyla başvuranın söz konusu iddiasının işkence ve kötü muamele yasağı ihlaline yönelik olmadığı, başvurunun özünün aile hayatına saygı hakkı kapsamında kaldığı, bu doğrultuda ulusal önleme mekanizması görevi kapsamına girmediği değerlendirilen mezkûr iddianın Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik'in 48'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi ile 67'nci maddesi uyarınca kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Konu hakkında Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne tavsiyede bulunulmasına,

Ç. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

5/9/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Muharrem KILIÇ
Başkan

e-imzalıdır

Av. Alişan TIRYAKI
II. Başkan

Dr. Burhan ERKUŞ
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Kurul Üyesi

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Kurul Üyesi

Ünal SADE
Kurul Üyesi
(İzinli)

e-imzalıdır

Yunus Emre KARAOSMANOĞLU
Kurul Üyesi

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi
(İzinli)

Ek: 2024/939 sayılı Ü.Y. Kurul Kararı Tavsiye Metni (3 Sayfa)